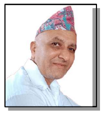

आत्मनिर्भर बन्न नसकेको नेपाली कृषि ③

✍ विमल लामिछाने

सिटी डेन्टल
आधुनिक प्रविधिबाट सञ्चालित यहाँ नयाँ प्रविधिबाट दाँत लगाउनुको साथै मुख तथा दाँतसम्बन्धी सम्पूर्ण उपचार गरिन्छ।
यसको शाखा मधुमल्लामा पनि खुलेको छ।
दमक-६, झापा
फाल्गुनन्द चौक
फोन: ०२३-५७५४०९

जि.प्र.का.झापा द.नं.६९। ०५७।०५८
सत्यता, स्वतन्त्रता र निष्पक्षता हाम्रो प्रतिबद्धता
राष्ट्रिय दैनिक

पूर्वसन्देश

PURBA SANDESH NATIONAL DAILY
purbasandesh.com

ठूलो ट्याङ्कीमा कम्प्रेसर प्रविधियुक्त
झापा सेफ्टी ट्याङ्की तथा ढल सरसफाई
दमक :
देवीप्रसाद सिटौला
(९८४२७६०२६५/९८२४९७९१८५)
बिर्तामोड:
राजकुमार श्रेष्ठ
९८०६०१०४१०

❑ वर्ष-२१ ❑ अंक - १७९ ❑ २०८३ असार २५ गते बिहीबार ❑ Thursday, 9 July, 2026 ❑ मूल्य ७ /-

धान रोपाइँमा मेसिनको प्रयोग बढ्दै

स्थानीय तहको अनुदान छ, अनुगमन छैन

✍ खगेन्द्र कार्की

प्रविधिमार्फत धान रोपाइँः झापा, कमल गाउँपालिका ७ का एक किसानले मंगलवार कृषि औजारबाट धान रोपाइँ गर्दै ।

दमक/ कोशी प्रदेशका तराईका जिल्लामा यस वर्ष धान रोपाइँसँगै कृषि यान्त्रीकरणले उल्लेख्य गति लिएको छ । झापाको दमक, कमल, गौरादह, बिर्तामोड, चन्द्रगढी तथा मोरङ र सुनसरीका विभिन्न कृषियोग्य क्षेत्रमा ट्र्याक्टर, पावर टिलर, रोटाभेटर र धान रोप्ने मेसिन (राइस ट्रान्सप्लान्टर) प्रयोग गरेर धमाधम रोपाइँ भइरहेको छ ।

केही वर्षअघिसम्म हिलोमा उत्रिएर दर्जनौं मजदुरको सहायतामा गरिने रोपाइँ अहिले मेसिनबाट केही घण्टामै सम्पन्न हुन थालेपछि किसानको लागत घटेको, समय बचेको र श्रमिक अभावको समस्या पनि धेरै हदसम्म समाधान हुन थालेको छ ।

असार लागेसँगै खेतमा रोपाइँको चटारो छ । तर, दृश्य भने विगतभन्दा फरक छ । एकातिर ट्र्याक्टरले खेत जोतिरहेका छन् भने अर्कोतिर रोटाभेटरले खेत सम्याइरहेका छन् । तयारी सकिएलगत्तै धान रोप्ने मेसिन खेतमा प्रवेश गरेर घण्टौं लाग्ने काम छोटो समयमा सकाइरहेको छ । यसले किसानको श्रम मात्र होइन, उत्पादन लागतसमेत घटाएको छ ।

कृषि क्षेत्रमा बढ्दो श्रमिक अभाव, वैदेशिक रोजगारीका कारण गाउँबाट युवा पलायन, मजदुरी दरमा भएको वृद्धि तथा बदलिँदो मौसमका कारण रोपाइँको समय छोटिँदै जानुले किसानलाई आधुनिक प्रविधितर्फ आकर्षित गरेको हो । विगतमा एउटा खेत रोप्न २०-२५ जनासम्म मजदुर आवश्यक पर्ने अवस्था अहिले मेसिन प्रयोग गर्दा दुई-तीन जनाबाटै सम्भव हुन थालेको किसानहरु बताउँछन् ।

कृषि प्राविधिकहरूका अनुसार मेसिनबाट रोपिएको धान निश्चित दूरीमा समान रूपमा रोपिने भएकाले बिरुवाको वृद्धि राम्रो हुने, मल तथा सिँचाइ व्यवस्थापन सहज हुने र उत्पादनसमेत बढ्ने सम्भावना रहन्छ । समयमै रोपाइँ सम्पन्न हुँदा मौसमको जोखिम कम हुने र खेतीको सम्पूर्ण चक्र व्यवस्थित हुने भएकाले यान्त्रीकरणप्रति किसानको विश्वास बढ्दै गएको उनीहरूको भनाइ छ ।

कृषकको यही बदलिँदो आवश्यकता बुझेर स्थानीय सरकारहरूले पनि कृषि यान्त्रीकरणलाई प्राथमिकतामा राखेका छन् । कोशी प्रदेशका झापा, मोरङ र सुनसरीका अधिकांश पालिकाले वार्षिक बजेटमार्फत कृषि उपकरण खरिदमा ५० देखि ८५ बाँकी 8 पेजमा ▸▸

कोशीका पहाडी जिल्लाहरुमा रोपाइँ अन्तिम चरणमा

__दमक/__ देशभर यस वर्ष धान रोपाइँको गति गत वर्षको तुलनामा सुस्त देखिए पनि कोशी प्रदेशमा भने सुधार देखिएको छ । अहिलेसम्म देशभर धान रोप्न योग्य क्षेत्रफलको ३२.३८ प्रतिशतमा मात्र रोपाइँ सम्पन्न हुँदा कोशी प्रदेशमा ३१.४९ प्रतिशत क्षेत्रफलमा रोपाइँ सकिएको छ । यो गत वर्षको सोही अवधिको २९.५४ प्रतिशतभन्दा झण्डै दुई प्रतिशत बढी हो । कोशीका पहाडी जिल्लाहरूमा रोपाइँ अन्तिम चरणमा पुगेको छ । कोशी प्रदेश कृषि विकास निर्देशनालयका अनुसार प्रदेशको कुल २ लाख ७६ हजार ३८६ हेक्टर धान खेतीयोग्य जमिनमध्ये हालसम्म ८७ हजार ३३ हेक्टरमा रोपाइँ सम्पन्न भएको छ । निर्देशक प्रकाशकुमार डाँगीले समयमै वर्षा हुनु र सिँचाइको उपलब्धताले यस वर्ष रोपाइँमा सुधार देखिएको बताए । उनका अनुसार यसले आगामी धान उत्पादनमा पनि सकारात्मक प्रभाव पार्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

प्रदेशभित्र मध्य पहाडी जिल्लामा सबैभन्दा बढी प्रगति देखिएको छ । भोजपुरमा ७३ प्रतिशत र पाँचथरमा ५६ प्रतिशत रोपाइँ सम्पन्न भएको छ भने मध्य पहाडका आठ जिल्लाको औसत ४२.७२ प्रतिशत पुगेको निर्देशनालयले जनाएको छ । ताप्लेजुङ, संखुवासभा बाँकी 8 पेजमा ▸▸

नक्कली शरणार्थी प्रकरणमा २३ जना दोषी ठहर

दमक/ नक्कली भुटानी शरणार्थी प्रकरणमा काठमाडौं जिल्ला अदालतले पूर्व उपप्रधानमन्त्री टोपबहादुर रायमाझी, पूर्वगृहमन्त्री बालकृष्ण खाँण, पूर्वगृहसचिव टेकनारायण पाण्डे सहित २३ जनालाई विभिन्न कसुरमा दोषी ठहर गर्दै फैसला सुनाएको छ ।

न्यायाधीश तेजबहादुर खड्काको इजलासले मंगलबार उनीहरूलाई दोषी ठहर गर्दै सजाय निर्धारणका लागि पेस गर्न फैसला गरेको हो । २०८० जेठ १० गते रायमाझी, खाँण, पाण्डेसहित ३० जनाविरुद्ध ठगी, लिखत किर्ते, राज्यविरुद्धको अपराध र संगठित अपराधसम्बन्धी कसुर लगाउँदै सरकारी वकिलले मुद्दा दायर गरेको थियो ।

७ जना प्रतिवादीले सफाइ पाएका छन् । सफाइ पाउनेमा रामशरण केसी, टंककुमार गुरुङ, सञ्जीव रायमाझी, प्रतीक थापा, लक्ष्मी महर्जन, केशव तुलाधर र आशिष बुढाथोकी छन् ।

प्रतिवादीहरु मध्ये पूर्वउपप्रधान मन्त्री रायमाझीलाई राज्यविरुद्धको कसुर, ठगी तथा संगठित अपराधमा जिल्ला अदालतले दोषी ठहर गरेको छ । पूर्वगृहमन्त्री खाँडलाई यिनै कसुरमा मतियार ठहर गरिएको छ । पूर्व गृहसचिव पाण्डेलाई ठगी, संगठित अपराध र राज्यविरुद्धको कसुरमा दोषी ठहर गरिएको जिल्ला अदालतको फैसलामा उल्लेख छ ।

त्यस्तै, भुटानी शरणार्थी नेता टेकनाथ रिजाललाई सरकारी लिखत कीर्ते गरेको, ठगी तथा संगठित अपराधको कसुरमा मतियार बनेको र राज्यविरुद्धको कसुरमा पनि मतियार बनेको भन्दै दोषी ठहर गरिएको छ । जिल्ला अदालतले यो प्रकरणमा मुख्य योजनाकार भनिएका सानु भण्डारी र केशव दुलाललाई पनि सरकारी लिखत कीर्ते, ठगी तथा संगठित अपराध र राज्यविरुद्धको कसुरमा दोषी ठहर गरेको छ ।

सरकारका आठ निर्णय

काठमाडौं । मन्त्रिपरिषद्को बुधबार बसेको बैठकले प्रशासन, शिक्षा, स्वास्थ्य, सुशासन तथा मानव अधिकारसँग सम्बन्धित आठ वटा महत्वपूर्ण निर्णय गरेको छ । बैठकका निर्णय सरकारका प्रवक्ता तथा शिक्षा तथा खेलकुदमन्त्री सस्मित पोखरेलले सार्वजनिक गरेका हुन् ।

बैठकले प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका सचिव गोविन्दबहादुर कार्कीलाई नेपाल सरकारको मुख्य सचिवमा नियुक्त गर्ने निर्णय गरेको छ । त्यस्तै, काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरणको विकास आयुक्तमा काठमाडौंका सुरज शाक्यलाई नियुक्त गरिएको छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्रतर्फ कैलालीस्थित बाँकी 8 पेजमा ▸▸

एडीबीले २५ अर्ब ऋण दिने

दमक/ एसियाली विकास बैंक (एडीबी) का अध्यक्ष मासातो कान्दाकले नेपालसँग २५ अर्बको ऋण सम्झौता गरेका छन् । एडीबीसँग नेपालले १६ करोड ५० लाख अमेरिकी डलर (२५ अर्ब रुपैयाँ बराबर) सहुलीयतपूर्ण ऋण लिने सम्झौता गरेको हो ।

अर्थमन्त्री डा. स्वर्णिम वाग्ले र कान्दाको उपस्थितिमा दुई आयोजनामा लगानी गर्न सो रकम बराबरको सहुलीयतपूर्ण ऋण लिनेबारे सोमबार सम्झौता भएको हो । सम्झौतामा अर्थसचिव डा. घनश्याम उपाध्याय र एडीबीका नेपालस्थित आवासीय नियोगका देशीय निर्देशक आनो कुश्वाले हस्ताक्षर गरे ।

नेपालले एकीकृत खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना र दक्षिण एसिया उपक्षेत्रीय बाँकी 8 पेजमा ▸▸

वन अधिकृत पक्राउ

दमक/ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको टोलीले सिरहाका एक वन अधिकृतलाई घुस रकमसहित पक्राउ गरेको छ । सव-डिभिजन वन कार्यालय बन्दीपुर, सिरहाका कार्यालय प्रमुख (अधिकृत आठौं) राम केवल राय यादवलाई सेवाग्राहीबाट १२ हजार रुपियाँ घुस लिइसकेको अवस्थामा नियन्त्रणमा लिइएको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रवक्ता सुरेश न्यौपानेले जानकारी दिए । बाँकी 8 पेजमा ▸▸

कोशी प्रदेशको बजेट पारित

दमक/ लामो समयदेखि विवादमा रहेको कोशी प्रदेश सरकारले आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि ल्याएको ४० अर्ब ४४ करोड ९८ लाख रूपैयाँ बराबरको अनुमानित बजेट प्रदेशसभाबाट पारित भएको छ । पारित बजेटमा कुल विनियोजितमध्ये चालूतर्फ १३ अर्ब ९७ करोड ६३ लाख रूपैयाँ, पुँजीगततर्फ २० अर्ब ७५ करोड ९९ लाख रूपैयाँ, वित्तीय व्यवस्थातर्फ १५ करोड रूपैयाँ र वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ ५ अर्ब ५६ करोड ३६ लाख रूपैयाँ विनियोजन गरिएको छ ।

यसका अतिरिक्त सशर्त अनुदानतर्फ ५ अर्ब ९५ करोड रूपैयाँ, समपूरक अनुदानबाट बाँकी 8 पेजमा ▸▸

देउवालाई सम्पत्ति शुद्धीकरण मुद्धा

दमक/ सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागले पूर्वप्रधानमन्त्री तथा नेपाली कांग्रेसका पूर्वसभापति शेरबहादुर देउवाका छोरा जयवीरसिंह देउवामाथि सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) सम्बन्धी अनुसन्धान अगाडि बढाएको छ । विभागले सार्वजनिक सूचना जारी गर्दै उहाँलाई सात दिनभित्र विभागमा उपस्थित भई बयान दिन तथा आवश्यक कागजात र विवरण उपलब्ध गराउन निर्देशन दिएको हो । विभागले सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४ को दफा ४१ बमोजिम सूचना प्रकाशित गर्दै उपस्थित हुन भनेको छ ।

पोखरीमा डुबेर युवक बेपत्ता

मोरङ/ मोरङको विराटनगर महानगरपालिका-१८ भेडियारीस्थित पोखरीमा डुबेर एक युवक बेपत्ता भएका छन् । गाँजासहितको भारतीय नम्बर प्लेटको मोटरसाइकलमा सवार रहेका विराटनगर-१८ का मञ्जितकुमार यादव प्रहरीबाट बच्न भाग्ने क्रममा पोखरीमा डुबेर बेपत्ता भएका हुन् ।

मोरङ प्रहरीका प्रवक्ता डीएसपी सन्तोष श्रेष्ठका अनुसार बुधबार बीआर ५० एएल ३६८७ नम्बरको मोटरसाइकललाई प्रहरीले रोक्न खोज्दा चालक मञ्जित मोटरसाइकल छाडेर भागेका थिए । भाग्ने क्रममा उनी नजिकैको पोखरीमा पसेको र त्यसपछि बेपत्ता भएको प्रहरीले जनाएको छ ।

कोशीमा विद्युतदेखि शान्ति सुरक्षासम्मका मुद्दा

दमक/ कोशी प्रदेशसभाको बैठकमा सांसदहरूले विद्युत आपूर्ति, किसानका समस्या, स्वास्थ्य बिमा, खानेपानी, शान्ति सुरक्षा र पूर्वाधार विकासलगायत समस्याको ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

शून्य समयमा बोल्दै उनीहरूले नागरिकका आधारभूत समस्या समाधानमा प्रदेश सरकारले प्रभावकारी भूमिका खेल्नुपर्ने बताएका हुन् । सांसद गणेशप्रसाद उप्रेतीले पुनः लोडसेडिङको समस्या देखिन थालेको भन्दै यसले विशेषगरी तराईका किसानलाई सिँचाइमा समस्या परेको बताए । भूमिगत सिँचाइ विद्युतमा निर्भर भएकाले ट्रान्सफर्मर जडान र विद्युत विस्तारका लागि तत्काल पहल गर्न उनले सरकारसँग माग गरे ।

सांसद बन्दना भाँगडले स्वास्थ्य बिमामा आबद्ध नागरिकले समेत उपचार र औषधि सहज रूपमा पाउन नसकेको गुनासो गर्दै स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमप्रतिको विश्वास जोगाउन गुणस्तरीय सेवा सुनिश्चित गर्न आग्रह गरिन् । सांसद गितादेवी रेग्मीले उदयपुरको त्रियुगा नगरपालिका-१ जोगिदहमा २०७३ सालदेखि निर्माणाधीन खानेपानी आयोजना अझै सम्पन्न हुन नसकेको उल्लेख गर्दै करोडौं रूपैयाँ खर्च भइसके पनि आयोजना सञ्चालनमा नआउनु दुःखद भएको बताइन् ।

सांसद मिना श्रेष्ठले सुनसरीको इटहरीसहित विभिन्न क्षेत्रमा चोरीका घटना बढ्दै गएको भन्दै प्रहरी गस्ती प्रभावकारी बनाउन र स्थानीय तहसँग समन्वय गरी सीसीटीभी जडान विस्तार गर्न माग गरिन् । सांसद बुद्धिकुमार राजभण्डारीले सोलुखुम्बुको खुम्बु पासाङल्हामु सडक र माप्य दुधकोशी पुल निर्माणमा ढिलाइ भएको भन्दै पर्यटकीय क्षेत्रको पूर्वाधार विकासमा सरकारले विभेद गर्न नहुने धारणा राखे । बैठकमा सांसदहरुले उठाएका जनसरोकारका विषयमा सरकारले शीघ्र पहल गर्दै नागरिकका समस्या समाधानका लागि ठोस कदम चाल्नुपर्नेमा जोड दिएका छन् ।

बीपीका १२ जना बिचौलिया पक्राउ

__धरान/__ बीपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको इमर्जेन्सी, ओपीडी, रेडियोलोजी, ल्याब तथा विभिन्न वार्डमा सक्रिय बिचौलियालाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिइएको छ । उपचारका लागि प्रतिष्ठान धरान पुग्ने बिरामीलाई भ्रममा पारेर निजी अस्पतालमा पठाई कमिसन असुल्ने गिरोहमाथि प्रहरीले कारबाही थालेको छ ।

विशेष निगरानीका क्रममा सुनसरी प्रहरीले प्रतिष्ठानबाट १२ जना बिचौलियालाई पक्राउ गर्दै उनीहरूको सञ्जालमाथि विस्तृत अनुसन्धान सुरु गरेको हो । जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुनसरीका अनुसार बुधबार इलाका प्रहरी कार्यालय धरान र अस्थायी प्रहरी पोस्ट घोपाबाट खटिएको संयुक्त टोलीले थप १० जनालाई पक्राउ गरेको हो । यसअघि मंगलबार झापाको दमक-१ का ४२ वर्षीय प्रवीण पोखरेल र सुनसरीको हरिनगरा-४ का २७ वर्षीय दीपक राम पक्राउ परिसकेका थिए। योसँगै पक्राउ पर्नेको संख्या १२ पुगेको छ ।

पक्राउ पर्नेमा सप्तरीको अग्नीसाइर कृष्णासवरन गाउँपालिका-३ का ३७ वर्षीय रञ्जितकुमार चौधरी, राजविराज-६ की २७ वर्षीया रविना मण्डल, भोजपुर आमचोक-८ का ३५ वर्षीय हस्त श्रेष्ठ, धरान-१५ का २० वर्षीय सागर पोखरेल, मोरङ लेटाङ-३ का २९ वर्षीय साबिन किरौंती, धरान-६ का २३ वर्षीय मनिष बुढाथोकी, उदयपुर चौदण्डीगढी-५ का ४० वर्षीय उमेशकुमार चौधरी, धरान-१७ का ३५ वर्षीय धिरोज निरौला, इनरुवा-२ का ३१ वर्षीय रोहित मेहता तथा धरान-११ का १८ वर्षीय विनोद भट्टराई रहेका छन् ।

प्रतिष्ठानमा उपचारका लागि आउने बिरामी तथा उनका आफन्तलाई 'यहाँ उपचार राम्रो हुँदैन, डाक्टर उपलब्ध छैनन्, पालो आउन धेरै समय लाग्छ, मेसिन बिग्रिएका छन्' जस्ता भ्रमपूर्ण सूचना दिएर निजी अस्पताल, नर्सिङ होम, क्लिनिक तथा मेडिकलमा पठाउने गरेका थिए ।

प्रहरीले पक्राउ परेकाहरु एक्लाएक्लै नभई संगठित गिरोहका रूपमा काम

सम्पादकीय

विपद् जोखिम न्युनिकरणमा पूर्वतयारी आवश्यक

नेपालमा मनसुन भित्रिएको सुरुवाती चरणमै पूर्वी पहाडी र तराईका जिल्लाहरुमा जनजीवन पूर्ण रुपमा अस्तव्यस्त बनेको छ । जेठको अन्तिम सातादेखि सक्रिय भएको वर्षाले कोशी प्रदेशका इलाम, पाँचथर, झापा, संखुवासभा, भोजपुर र ताप्लेजुङ लगायतका जिल्लाहरुमा पुऱ्याएको ठुलो धनजनको क्षतिले हाम्रो भूबनोटको संवेदनशीलता र विपद् पूर्वतयारीको फितलो अवस्थालाई पुनः स्मरण गराएको छ । मनसुन अझै लामो समय बाँकी रहँदा सुरुवाती लहरमै देखिएको यो विनाशकारी रुपले आगामी दिन कति चुनौतीपूर्ण हुनेछन् भन्ने गम्भीर संकेत गरेको छ ।

गृह मन्त्रालय र सुरक्षा निकायको विवरण अनुसार यस वर्ष पूर्वी पहाडमा पहिरो र तराईमा बाढीले तहसनहस पारेको छ । इलामका दर्जनौं परिवार विस्थापित हुनुका साथै कृषियोग्य जमिन नष्ट भएको छ । पूर्वी पहाडको मुख्य लाइफलाइन मानिने मेची राजमार्गका ८० भन्दा बढी स्थानमा पहिरो खस्दा सडक सञ्जाल विच्छेद हुनु र हप्तौंको प्रयासपछि पनि राजदुवाली लगायतका क्षेत्रमा सडक एकतर्फी मात्र खुल्नुले हाम्रो संकटकालीन सडक मर्मत क्षमताको कमजोरीलाई देखाउँछ ।

मध्यपहाडी लोकमार्ग र तमोर कोरिडोर ठप्प हुँदा पाँचथर, ताप्लेजुङ र संखुवासभाका पहाडी भेगहरु सदरमुकाम र तराईबाट काटिएका छन् । यातायात ठप्प हुँदा फिदिम जस्ता बजारमा इन्धनको हाहाकार हुनु र दैनिक उपभोग्य वस्तुको मूल्य वृद्धि हुनुले नागरिकलाई दोहोरो मारमा पारेको छ । यात्रुहरु १० देखि १२ घण्टाको कष्टकर वैकल्पिक यात्रा गर्न बाध्य हुनुले राज्यको तत्काल सहायता पुऱ्याउने संयन्त्रमाथि प्रश्न उठाएको छ ।

पहाडमा पहिरोको ताण्डव चलिरहँदा झापाका कन्काई, बिरिङ, मावा र रतुवा जस्ता नदीहरुमा पानीको सतह बढेर तराईका बस्तीहरु डुबानको उच्च जोखिममा परेका छन् । सुरक्षा निकाय र स्थानीयको सक्रियतामा ७ जना नागरिकको सकुशल उद्धार हुनु सकारात्मक पक्ष भए तापनि जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाले झापा, मोरङ र सुनसरीसहित पूर्वी तराईका १२ जिल्लालाई 'रेड जोन' मा राखेर भारी वर्षा र डुबानको चेतावनी दिनुले खतराको घण्टी अझै टरेको छैन भन्ने स्पष्ट पार्छ । हाल देशभर मनसुनी वायुको प्रभाव रहेको र कोशी, बागमती, गण्डकी, लुम्बिनी लगायतका प्रदेशहरुमा भारी वर्षा तथा चट्याङको जोखिम कायमै रहेकाले सिङ्गो देश नै उच्च सतर्कतामा रहनुपर्ने बेला आएको छ ।

अबको प्राथमिकता केवल उद्धार र राहतमा मात्र सीमित हुनु हुँदैन । स्थानीय प्रशासनले नदी तटीय र भिरालो जमिनका नागरिकलाई सुरक्षित स्थानमा सर्न अपिल गरिरहँदा, ती विस्थापित नागरिकको गाँस र बासको उचित व्यवस्थापन गर्नु स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकारको संयुक्त जिम्मेवारी हो । अवरुद्ध राजमार्गहरुलाई दुवैतर्फी सञ्चालनमा ल्याउन सडक विभागले युद्धस्तरमा काम गर्नु पर्दछ ताकि दुर्गम क्षेत्रमा खाद्यान्न र इन्धनको कृत्रिम अभाव र महँगी बढ्न नपाओस् । विपद्को यो घडीमा तीनै तहका सरकार, सुरक्षा निकाय, रेडक्रस र स्थानीय संघ-संस्थाहरुबीच तीव्र समन्वय आवश्यक छ ।

आत्मनिर्भर बन्न नसकेको नेपाली कृषि

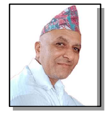

✍ विमल लामिछाने

ढिलो रोपाईं गर्दा बाला लाग्ने समयमा तापक्रम घट्ने र उत्पादनमा ह्रास आउने सम्भावना रहन्छ, जसले एकातिर किसानको लगानी र मिहिनेत खेर फाल्छ भने अर्कोतिर मुलुकमा खाद्य असुरक्षा बढाउँछ । परिणामस्वरूप, चामल लगायतका खाद्यान्न आयातमा थप अर्बौं रुपैयाँ बाहिरिने गरेको तितो यथार्थ हामीसँग छ ।

यतिबेला देशभरका किसानहरु धान रोपाईंको चटारोमा छन् । तर, विडम्बना ! खेतीको सिजन घर्कन लाग्दा पनि आकाशतिर हेरेर बस्नुपर्ने नेपाली किसानको नियति यस वर्ष पनि बदलिएको छैन ।

नेपालको मुख्य खाद्यान्न बाली धान भएकाले समयमै रोपाईं हुन नपाउँदा यसको उत्पादन चक्र पूरै बिग्रिन्छ । ढिलो रोपाईं गर्दा बाला लाग्ने समयमा तापक्रम घट्ने र उत्पादनमा ह्रास आउने सम्भावना रहन्छ, जसले एकातिर किसानको लगानी र मिहिनेत खेर फाल्छ भने अर्कोतिर मुलुकमा खाद्य असुरक्षा बढाउँछ । परिणामस्वरूप, चामल लगायतका खाद्यान्न आयातमा थप अर्बौं रुपैयाँ बाहिरिने गरेको तितो यथार्थ हामीसँग छ । नेपालमा कृषिको योगदान उल्लेख्य रहेकाले मनसुन ढिलो हुँदा उत्पादन घट्छ, जसको सिधा असर देशको आर्थिक वृद्धिदरमा पर्न जान्छ । समयमा पानी नपर्दा ब्याडमा राखेको बीउ डढ्ने वा बुढो हुने हुँदा किसानहरूमा मानसिक र आर्थिक तनाव थपिन्छ ।

आकाशे पानीको भर पर्नुपर्ने हाम्रो संरचनागत कमजोरी र जलवायु परिवर्तनका कारण अनपेक्षित बन्दै गएको मनसुनी चक्रबीचको खाडल नै नेपाली कृषिको सबैभन्दा ठूलो चुनौती हो ।

कृषिलाई उत्पादनमुखी र मर्यादित पेसा बनाउन अब पुरानै शैलीका नीति र सुस्त कार्यान्वयनले सम्भव छैन । यसका लागि परम्परागत प्रविधिलाई विस्थापित गर्दै वैज्ञानिक र आधुनिक प्रविधिको आत्मसात् गर्नु अनिवार्य भइसकेको छ ।

साना र खण्डीकृत जमिनमा छुट्टाछुट्टै खेती गर्दा आधुनिक मेसिनको प्रयोग असम्भव हुने भएकाले चक्लाबन्दी र करार खेतीलाई कानुनी रूपमै प्रोत्साहन गरिनुपर्छ । जब ठूलो क्षेत्रफलमा सामूहिक वा व्यावसायिक रूपमा खेती गरिन्छ, तब मात्र ट्र्याक्टर, हार्भेस्टर र आधुनिक रोप्ने र उठाउने मेसिनहरूको प्रयोग आर्थिक रूपले व्यावहारिक र किफायती हुन सक्छ ।

प्रविधिको कुरा गर्दा नेपाली कृषिमा 'स्मार्ट एग्रिकल्चर' (कबचत ब्नचष्अगां(तगचभ) को अवधारणा भित्र्याउन ढिला भइसकेको छ । आकाशे पानीको भर पर्नुको साटो बादल वा कुहिरोबाट पानी संकलन गर्ने प्रविधि विस्तार गर्नुपर्छ, जसले सीमित पानीमा पनि बढी उत्पादन दिन सकोस् ।

माटोको स्वास्थ्य र आवश्यक पोषक तत्व जाँच्न डिजिटल सोइल टेस्टिङ किट र ड्रोन प्रविधिको उपयोग बढाउन सकिन्छ । ड्रोनको माध्यमबाट रोगव्याधि निरीक्षण र विषादी वा मलको समानुपातिक छर्काउ गर्दा श्रमको बचत मात्र हुँदैन, वातावरण र मानव स्वास्थ्यमा पर्ने नकारात्मक असर समेत कम हुन्छ । यसको प्रयोग अमेरिका, यूरोप र चीनजस्ता विकसित मुलुकहरूले गरिरहेका छन् ।

प्रविधिगत रूपान्तरणलाई सफल पार्न कृषिमा अनुदान दिने वर्तमान सरकारी मोडल पूर्णतः असफल भइसकेको छ, किनभने यसले वास्तविक किसानलाई भन्दा कागजी प्रक्रिया मिलाउन जान्ने बिचौलियालाई पोसिरहेको छ । त्यसैले, अब सरकारले कृषिउत्पादन, बीउ वा मल खरिदमा खुद्रा अनुदान दिनुको साटो 'कृषि उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन' नीति अवलम्बन गर्नुपर्छ । किसानले कति परिमाणमा उत्पादन बजारमा पुऱ्यायो, त्यसको आधारमा सिधै उसको बैंक खातामा डिजिटल प्रणालीमार्फत प्रोत्साहन रकम जम्मा गरिनुपर्छ । यसो गर्दा झोले किसान र बिचौलियाहरु स्वतः प्रणालीबाट बाहिरिन्छन् र राज्यको लगानीको सही सदुपयोग हुन्छ ।

हाम्रो कृषि क्षेत्र मासिदै जानु र उत्पादनमा ह्रास आउनुका पछाडी केही तथ्य र कमजोरीहरूले पनि घर गरेको छ । यहाँ केही सीमा, कमजोरी र ज्वलन्त विषयहरूलाई पनि बुँदागत रूपमा विस्तृतिकरण गरेर हेर्नु सान्दर्भिक हुन्छ ।

१. भूमिको खण्डीकरण र प्लटिङको आतंक

तराई र सुगम पहाडी उपत्यकाहरु, जहाँ देशकै कुल खाद्यान्नको ठूलो हिस्सा उत्पादन हुन्थ्यो, आज भूमाफिया र अव्यवस्थित जग्गा प्लटिङको चपेटामा परेका छन् । अन्न फल्ने उर्वर भूमिलाई टुक्रा-टुक्रा पारेर घडेरीमा परिणत गरिँदा खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफल दिनानुदिन खुम्चिँदै गएको छ । दीर्घकालीन भू-उपयोग नीतिको अभाव वा यसको फितलो कार्यान्वयनका कारण कृषियोग्य भूमि कंक्रिटको बगर बन्दैछ, जसले देशलाई खाद्य असुरक्षातर्फ धकेलिरहेको छ ।

२. वन्यजन्तुको त्रास र बढ्दो बसाईंसराई:

पहाडी भेगमा कृषि पेसा संकटमा पर्नुको अर्को मुख्य कारण वन्यजन्तुको बढ्दो आतंक हो । बाँदर, बँदेल, वनकुकुर र दुम्सी जस्ता जंगली जनावरले खेतबारीको बाली सखाप पारिदिँदा किसानहरूको वर्षभरिको श्रम केही घण्टामै माटोमा मिल्ने गरेको छ । वन्यजन्तुबाट बाली जोगाउन नसक्दा र सरकारबाट उचित क्षतिपूर्ति वा संरक्षणको उपाय नपाउँदा आजित भएका किसानहरु अन्ततः थातथलो छोडेर बसाइँ सर्न बाध्य छन् । यसले गाउँ रित्तिँदै छन् र उत्पादनशील बारीहरु झाडी र जंगलमा परिणत भइरहेका छन् ।

३. श्रमशक्तिको पलायन :

हामी श्रमशक्तिको पलायनसँगै मरुभूमिमा पसिना बेचिरहेका छौं । देशका पढेलेखेका र ऊर्जावान् युवाहरु श्रम र रोजगारीको खोजीमा खाडी मुलुक र मलेसियाका मरुभूमिमा ५० डिग्रीको तापक्रममा तालु सेकाउन बाध्य छन् । जुन उर्जाशिल समय आफ्नो माटोमा पसिना खन्याउनु पर्ने हो । स्वदेशमा कृषि पेसालाई मर्यादित र नाफामूलक बनाउन नसक्नु, मल, बीउ र सिँचाइको समयमै व्यवस्था हुन नसक्नु, र उत्पादित वस्तुको उचित बजार मूल्य नपाइनुले युवाहरूमा कृषिपट्टि विकर्षण पैदा गरेको छ । रेमिट्यान्सले देशको अर्थतन्त्र धानेको जस्तो देखिए पनि यसले देशको आन्तरिक उत्पादन क्षमतालाई पूर्ण रूपमा ध्वस्त पारेको छ ।

कृषि मन्त्रालय र सम्बद्ध निकायहरु केवल अनुदान बाँड्ने र गोष्ठी गर्ने काममा सीमित छन्, जसको पहुँचमा वास्तविक किसान पुग्दै पुग्दैन । यो संकटबाट देशलाई बचाउने हो भने निम्नलिखित कदमहरु तत्काल चालिनुपर्छ :

(क) कडा भू-उपयोग नीतिः

कृषियोग्य जमिनलाई गैर-कृषि कार्य वा प्लटिङ गर्न पूर्ण रूपमा प्रतिबन्ध लगाइनुपर्छ । वर्गीकरण गरिएका कृषि क्षेत्रलाई संरक्षण गरिनुपर्छ ।

(ख) वैज्ञानिक वन्यजन्तु व्यवस्थापनः

बाँदर, बँदेल, हात्तीलगायतका वन्यजन्तु नियन्त्रणका लागि आधुनिक प्रविधि (जस्तैः सोलार फेन्सिङ, जैविक नियन्त्रण) को प्रयोग र बाली बिमा योजनालाई अनिवार्य तथा सहज बनाइनुपर्छ । युवा लक्षित कृषि व्यवसायीकरणः युवाहरूलाई स्वदेशमै रोक्न सहुलियतपूर्ण ऋण, प्रविधि हस्तान्तरण, र उत्पादित सामग्रीको न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकेर बजारको सुनिश्चितता गरिनुपर्छ ।

(ग) तहगत सरकारको समन्वयः

स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका बाँझो जमिनको लगत राखी 'बाँझो जमिन उपयोग ऐन' मार्फत सामूहिक वा सहकारी खेतीलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्छ । अन्न फल्ने खेतबारी बाँझो राखेर, युवालाई मरुभूमिमा बेचेर र चामलदेखि सागसब्जीसम्म विदेशबाट आयात गरेर कुनै पनि देश समृद्ध बन्न सक्दैन । राष्ट्रिय सुरक्षाको पहिलो सर्त खाद्य सुरक्षा हो । यदि तीनै तहका सरकारले बेलैमा चेतेर यस गम्भीर विषयमा ठोस कदम नचाल्ने हो भने, नेपाल चाँडै नै एउटा ठूलो आर्थिक र खाद्य संकटको दुष्चक्रमा फस्ने निश्चित छ । समय छँदै सोचौँ ।

सामाजिक सञ्जाल

काँग्रेसमा वीपीको अनुहारसँग मेल नखाने राजनीति'

✍ केशव पाठक

चुनदेवीमा भएको एउटा निस्तेज र निरस बैठकबाट बाहिरिएको तस्बिरले धेरै कुरा बोलिरहेको छ ।

पूर्णबहादुर खड्का, शशांक कोइराला, विमलेन्द्र निधि, प्रकाशमान सिंह र कृष्णप्रसाद सिटौलाको शिथिल, शक्तिहीन र चमकहीन मुद्रा कुनै समय नेपाली कांग्रेसको नेतृत्व सम्हालेका नेताहरूको राजनीतिक यात्रामा धैर्यता र निष्ठा कसरी कमजोर बन्दै गयो भन्ने जीवित दस्तावेजजस्तै लागेको छ । किंकर्तव्यविमूढ देखिने ती अनुहारहरूले आज आफैं बुथ प्रतिनिधिसमेत जित्न कठिन हुने अवस्थाको दुःखद यथार्थ झल्काइरहेका छन् । जब गगन थापाले 'केन्द्रीय सदस्य वा पदाधिकारी जो भए पनि अब बुथबाटै निर्वाचित भएर आउनुपर्छ' भन्ने स्पष्ट अडान लिए, त्यसले वर्षौंदेखि स्थापित शक्ति समीकरण नै हल्लाइदियो । त्यसपछि केही नेताहरू नयाँ पार्टीको चर्चा र सुरक्षित भागबन्डाको खोजीमा लागेको दृश्य राजनीतिक आत्मविश्वासभन्दा पनि हताशाको संकेतजस्तो देखिन्छ । महाधिवेशनअघि नै केन्द्रमा आफ्ना निश्चित प्रतिनिधि सुनिश्चित गर्न खोज्नु र त्यो सम्भव नभएपछि असन्तुष्ट बन्नु नेतृत्वप्रतिको आत्मविश्वासभन्दा पराजयको डर बढी भएको संकेत हो भन्ने मेरो बुझाइ छ । यो समूहमा सबैभन्दा विरक्तलाग्दो अनुहार शशांक कोइरालाको लाग्छ । बीपी कोइरालाका पुत्रका रूपमा उनीसँग जोडिएको अपेक्षा स्वाभाविक रूपमा ठूलो छ । बीपीले राजनीतिमा विचारको मतभेदलाई स्वीकारे पनि धैर्यता र निष्ठा गुमाउनु घातक हुने बताउने गर्थे। आज पार्टी फुटको बहसभन्दा बढी उनीहरूकै धैर्यता र राजनीतिक प्रतिबद्धता कमजोर भएको देखिन्छ । निस्तेज अनुहारहरूले कताकता बीपीको आदर्शसँग मेल नखाने सन्देश दिइरहेका छन् ।

बीपीले सैद्धान्तिक बहसलाई लोकतन्त्रको शक्ति मानेका थिए । तर आज व्यक्तिगत महत्वाकांक्षा, पदको सुनिश्चितता र शक्ति सन्तुलनको राजनीतिले त्यो आदर्श ओझेलमा परेको जस्तो अनुभूति हुन्छ ।

सत्ता र शक्तिको दौडबाट थाकेका यी नेताहरूको भीडमा उदास मुद्रामा देखिएका शशांक कोइरालाको दृश्यले एउटा पुस्ताको राजनीतिक विरासत अहिले गम्भीर परीक्षाबाट गुज्रिरहेको संकेत गरेको जस्तो लाग्छ ।

अत्याधुनिक प्रविधिद्वारा उत्पादित
नयाँ झापाली इटा बजारमा
ठूलो साइजको ईटा उपलब्ध छ ।
सम्पर्कका लागि:
भगवान बस्नेत : ९८५२६७००३१
उद्योग सम्पर्क : ९८०१४०१४४२

पानासोनिक इलेक्ट्रोनिक्स वर्ल्ड, दमक-८, झापा
विगत दुई दशक अगाडीदेखि तपाईहरुको सेवामा समर्पित यस मर्मत केन्द्रले सबै प्रकारका LED, TV, Online UPS इनभर्टर सर्वो स्टेपलाइजर, Sound System, Speeker, ब्याट्री चार्जर, वेल्डिङ मेशिन साथै मोटर, पंखा, फ्रिज, AC वासिङ मेशिन, काँटा सुलभ दरमा ग्यारेन्टीका साथ मर्मत गरिन्छ ।
साथै यहाँ अर्डर अनुसार सबै प्रकारका UPS, इनभर्टर, स्टेपलाइजर नयाँ तयार गर्नुका साथै सबै प्रकारका रिमोट र इलेक्ट्रोनिक पार्टसहरु, सेकेण्डहेण्ड मोटर र फेन पाइन्छ ।
नोट :
१) मेडिकल हस्पिटलमा प्रयोग हुने सबै सामानहरु मर्मत गरिन्छ ।
२) यहाँ होम सर्भिसको सेवा पनि उपलब्ध छ ।
३) सबै प्रकारका सेकेण्डहेण्ड सामान पनि बिक्री गरिन्छ ।
प्रो. मनोज सिंह
९८४२६२०९३०/९८०४९३१६३९/०२३-५८३१४७

मनकामना डेन्टल केयर
विशेष अफरका साथ
यहाँ आधुनिक प्रविधिबाट दाँत र मुख सम्बन्धी सम्पूर्ण उपचार विशेष छुटका साथ गरिन्छ ।
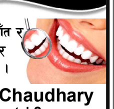
Dr. Nabin Kant Chaudhary
Consultant Oral & Dental Surgeon
BDS Bangladesh (RU) NMC No.: 19332
दमक-६, थानारोड (झापा)
Call : 9819041615/9810315415

खड्ग बहादुर खड्काको
कविता संग्रह
ज्वाला
विभिन्न पुस्तक पसलमा उपलब्ध छ । किनेर पढ्न चाहनेले नजिकको पुस्तक पसलमा सम्पर्क गर्नहुन अनुरोध छ ।

सम्पर्क नम्बर : ९८४४६८०४९९

लिम्बु संस्कृतिमा च्याब्रुङको महत्त्व

दमक/ दुवैतर्फ छाला कसिएको ढोलजस्तो संरचना भएको च्याब्रुङ विशेषगरी उधौली-उभौली, चासोक तङनाम, विवाह, घरप्रवेश, स्वागत-सत्कार, सांस्कृतिक महोत्सव तथा अन्य शुभ अवसरमा बजाइन्छ । अवसरअनुसार यसको ताल, बजाउने शैली र नृत्य फरक-फरक हुन्छ । एक हातमा काठको सानो लट्ठी र अर्को हातले सिधै बजाइने यस बाजाको तालमा प्रस्तुत गरिने च्याब्रुङ नृत्यमा चराचुरुङ्गी तथा वन्यजन्तुको चाल-ढालसमेत झल्किने विशेषता रहेको छ ।

जानकारहरूका अनुसार च्याब्रुङको महत्व मनोरञ्जनमा मात्र सीमित छैन । यो लिम्बु समुदायको इतिहास, संस्कृति, भाषा र परम्पराको जीवित प्रतीक हो । पुस्तौंदेखि हस्तान्तरण हुँदै आएको यस बाजाले सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, सामुदायिक एकता र पहिचानको प्रवर्द्धनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ ।

पूर्वी पहाडका लिम्बु बस्तीमा हरेक उत्सव, शुभकार्य तथा सांस्कृतिक अवसरमा गुञ्जिने बाजा हो- च्याब्रुङ (केलाङ) । काँधमा झुन्ड्याएर बजाइने यो बाजा लिम्बु समुदायको सांस्कृतिक पहिचान, परम्परा र मौलिकताको महोत्वपूर्ण प्रतीकका रूपमा आज पनि जीवित छ ।

च्याब्रुङको उत्पत्ति प्रकृतिसँग जोडिएको मानिन्छ । लिम्बु समुदायका पूर्खाहरूले चराचुरुङ्गी र वन्यजन्तुको चाल, आवाज तथा प्राकृतिक लयबाट प्रेरणा लिएर यसको विकास गरेको जनविश्वास छ । पछि यसलाई धार्मिक, सांस्कृतिक तथा सामुदायिक उत्सवमा प्रयोग गर्न थालिएको र यसले लिम्बु समुदायको सांस्कृतिक पहिचानका रूपमा स्थान बनाएको हो ।

विशेषगरी चासोक तङनाम पर्वमा च्याब्रुङ नृत्य प्रस्तुत गर्ने परम्परा छ । धानबाली भित्र्याएपछि मनाइने यस पर्वमा च्याब्रुङको धुनसँगै सामूहिक नाचगान गरिन्छ, जसले समुदायबिच एकता, सद्भाव र खुसी साट्ने अवसर प्रदान गर्छ ।

तेह्रथुमको छथर गाउँपालिकाका काजीमान आङ्वा च्याब्रुङले समुदायलाई एकताबद्ध बनाउने, हर्ष र उत्साह अभिव्यक्त गर्ने तथा सांस्कृतिक पहिचान संरक्षण गर्ने महत्वपूर्ण माध्यमको रूपमा काम गरेको बताउँछन् ।

अनुसन्धानकर्ता तथा लालीगुराँस नगरपालिकाका प्रमुख अर्जुनबाबु माबोहाङका अनुसार च्याब्रुङ मनोरञ्जनको साधन मात्र नभई इतिहास, संस्कार र जीवनशैलीको प्रतीक पनि हो ।

सामान्य ज्ञान

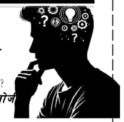

१) पृथ्वीको केन्द्रबाट सबैभन्दा टाढा रहेको क्षेत्र कुन हो ?
उत्तर : चिम्बोराजो

२) हावापानी सम्बन्धि अध्ययन गराउने बिज्ञानलाई के भनिन्छ ?
उत्तर : क्लाईमेटोलोजी

३) घोडा दौडमा प्रथम हुनेलाई दिने पुरस्कारलाई चलनचल्तिमा के भनिन्छ ?
उत्तर : ब्लु रिबन

४) राज्यकालको सुरुमा आफ्नो ज्वाईलाई राज्य सुम्पी ग रु क ा ` पछि लाग्ने राजा को हुन ?
उत्तर : शिवदेव प्रथम

५) आलुको खेती बिस्वमा सर्वप्रथम कुन देशबाट सुरु भएको हो ?
उत्तर : चीन

६) अन्तरीक्षमा बसाईने प्रस्तावित सहर "ओल्गा" का डिजाइनर डेनियल बदिनी कुन देशका नागरिक हुन ??
उत्तर : ईटली

७) बिस्वको सर्वोच्च टाकुरा सगरमाथाको उचाई २९०२८ फिट हो भनेर प्रमाणित गर्ने ब्यक्ती को हुन ??
उत्तर : राधानाथ सिकन्दर

८) भलिबलका जन्मदाता मार्गेड कुन देशका नागरिक हुन ?
उत्तर : अमेरिका

९) कुकुर जस्तै कराउने चरा सेरिमा बिस्वको कुन देशमा पाइन्छ ??
उत्तर : ब्राजिल

१०) "बिर्सिएको सहर" भनेर ल्हासा लाई चिनिन्छ भने "हराएको सहर" भनेर कसलाई चिनिन्छ ??
उत्तर : पेरु

स्वास्थ्य

दही र मही स्वास्थ्यका लागि कुन बढी लाभदायक ?

दही र मही दुवै स्वास्थ्यका लागि लाभदायक हुन् । तर कुन बढी उपयुक्त हुन्छ भन्ने कुरा व्यक्तिको उमेर, स्वास्थ्य अवस्था, मौसम र खानपानको आवश्यकतामा निर्भर हुन्छ । पोषणविद् डा. अरुणा उप्रेतीका अनुसार, दही र मही दुवै पौष्टिक खाद्य हुन् । दहीमा प्रोटिन, क्याल्सियम र लाभदायी जीवाणु (प्रोबायोटिक्स) प्रशस्त हुन्छन् भने मही पाचन सुधार्ने, शरीरलाई हाइड्रेट राख्ने र गर्मी मौसममा शीतलता दिने प्राकृतिक पेय हो ।

दहीका फाइदा

➢आन्द्रामा राम्रो ब्याक्टेरिया बढाएर पाचन प्रणाली स्वस्थ राख्छ ।
➢क्याल्सियम र प्रोटिनको राम्रो स्रोत भएकाले हड्डी र मांसपेशी बलियो बनाउन मद्दत गर्छ ।
➢रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता सुधार्न सहयोग पुऱ्याउन सक्छ ।
➢पेट लामो समयसम्म भरिएको महसुस गराउने भएकाले तौल नियन्त्रणमा पनि उपयोगी हुन सक्छ ।

महीका फाइदा

➢पचाउन दहीभन्दा हल्का हुन्छ ।
➢गर्मी मौसममा शरीरलाई चिसो र हाइड्रेट राख्न मद्दत गर्छ ।
➢अपच, पेट फुल्ने वा खाना खाएपछि हुने असहजता कम गर्न सहयोग पुऱ्याउन सक्छ ।
➢बोसो कम हुने भएकाले तौल घटाउने प्रयास गरिरहेका व्यक्तिका लागि राम्रो विकल्प हुन सक्छ ।

कसले कुन रोज्ने ?

बच्चा, किशोरकिशोरी, गर्भवती महिला र वृद्धहरू: दही बढी लाभदायक हुन सक्छ, किनकि यसमा प्रोटिन र क्याल्सियम बढी हुन्छ ।
➢गर्मी मौसम, अपच वा भारी खाना खाएपछि: मही राम्रो विकल्प हुन सक्छ ।
➢उच्च रक्तचाप भएका व्यक्तिले महीमा धेरै नुन नहालेर सेवन गर्नु राम्रो हुन्छ ।

दैनिक खानामा दही वा मही दुवै समावेश गर्न सकिन्छ । घरमै ताजा दूधबाट बनाएको दही र त्यसैबाट तयार गरिएको मही सबैभन्दा स्वस्थ विकल्प हो । अत्यधिक चिनी, नुन वा कृत्रिम स्वाद मिसिएको दही वा पेयभन्दा प्राकृतिक दही र मही रोज्न राम्रो हुन्छ ।

विश्वकप विशेष

विश्वकपको अन्तिम चारमा को-को पर्लान् ?

दमक/ फिफा विश्वकप-२०२६ को क्वार्टरफाइनलमा अर्जेन्टिना, फ्रान्स, स्पेन, बेल्जियम, इङ्ल्यान्ड, नर्वे, मोरक्को र स्विट्जरल्यान्ड पुगेका छन् । अब यी आठ टोलीमध्ये चार टोलीले सेमिफाइनलमा स्थान बनाउने प्रतिस्पर्धा गर्नेछन् । क्वार्टरफाइनलमा फ्रान्स-मोरक्को, स्पेन-बेल्जियम, नर्वे-इङ्ल्यान्ड र अर्जेन्टिना-स्विट्जरल्यान्डबीच भिडन्त हुनेछ ।

क्वार्टरफाइनलमा विश्व फुटबलका स्टार खेलाडीहरू किलियन एमबाप्पे, लियोनल मेसी, अर्लिङ हालान्ड, ह्यारी केन, केभिन डी ब्रुयन, थिबाउट कोर्टोइस र अचरफ हकिमीको प्रदर्शन निर्णायक हुने अपेक्षा गरिएको छ। सबै टोली उपाधि जित्ने लक्ष्यका साथ मैदान उत्रने भएकाले प्रतिस्पर्धा थप रोमाञ्चक हुने देखिएको छ।

फ्रान्स लगातार उपाधि दाबेदारका रूपमा मैदानमा उत्रँदा मोरक्को इतिहास रच्दै पहिलो अफ्रिकी टोलीका रूपमा फाइनल पुग्ने लक्ष्यमा छ। स्पेन अपराजित र अभेद्य रक्षापंक्तिको आत्मविश्वाससहित बेल्जियमविरुद्ध खेल्दैछ भने अनुभवी बेल्जियमले आक्रामक खेलमार्फत स्पेनलाई चुनौती दिने तयारी गरेको छ।

यता, नर्वेका अर्लिङ हालान्ड र इङ्ल्यान्डका ह्यारी केनबीचको स्ट्राइकर प्रतिस्पर्धाले अर्को क्वार्टरफाइनललाई विशेष बनाएको छ। अर्जेन्टिनाका कप्तान लियोनल मेसी भने करियरको अन्तिम विश्वकपमा अर्को ऐतिहासिक उपलब्धि हासिल गर्ने लक्ष्यसहित स्विट्जरल्यान्डविरुद्ध मैदान उत्रनेछन्।

क्वार्टरफाइनलका विजेताले सेमिफाइनलमा स्थान बनाउनेछन्। यससँगै विश्वकपको २३औं संस्करण उपाधि दौडको निर्णायक चरणमा प्रवेश गरेको छ, जहाँ केही दिनभित्रै अन्तिम चार टोलीको टुंगो लाग्नेछ।

अर्जेन्टिनाले स्वीट्जरल्याण्डसँग खेल्ने : फिफा विश्वकप फुटबल २०२६ मा अर्जेन्टिना अन्तिम ८ मा प्रवेश गरेको छ। अमेरिकाको एटलान्टा स्टेडियममा मंगलबार राति भएको खेलमा इजिप्टविरुद्ध ३-२ गोलको पुनरागमन जित निकाल्दै क्वार्टरफाइलन (अन्तिम ८) मा प्रवेश गरेको हो। खेलको ७८औं मिनेटसम्म २-० गोलले पछि परेको अर्जेन्टिनाले त्यसपछिका १३ मिनेटमा तीन गोल गर्दै सनसनीपूर्ण जित निकालेको हो।

इजिप्टका यासेर इब्राहिम र मोस्ताफा जिकोले गोल गर्दा अर्जेन्टिनाका क्रिस्टियन रोमेरो, लियोनल मेसी र एन्जो फर्नान्डेजले एक-एक गोल गरेका थिए।

खेलको १५औं मिनेटमा इजिप्टका यासेरले गोल गर्दै सुरुवाती अग्रता लिएका थिए। त्यसपछि ६७औं मिनेटमा मोस्ताफाले गोल गर्दै इजिप्टलाई २-० को अग्रता दिलाए थिए। त्यसपछि ७९औं मिनेटमा अर्जेन्टिनाका रोमेरोले गोल गर्दै टोलीलाई २-१ गोलको स्थितिमा ल्याए। यस्तै, मेसीले ८३औं मिनेट र इन्जुरी समयको तेस्रो मिनेटमा फर्नान्डेजले गोल गर्दै अर्जेन्टिनालाई सनसनीपूर्ण जित दिलाए।

मनोरञ्जन

मदनकृष्ण श्रेष्ठको जीवनीमा चलचित्र बन्ने

दमक/ *कलाकार मदनकृष्ण श्रेष्ठको जीवनीमा आधारित चलचित्र 'मदनकृष्ण' बन्ने भएको छ। सोमबार काठमाडौंमा पत्रकार सम्मेलन आयोजना गर्दै निर्देशक मिलन चाम्सले चलचित्र निर्माण हुने जानकारी दिएका हुन् ।*

उनले यसअगाडि 'बबी', 'ब्लाइन्ड रक्स' र 'अञ्जिला'जस्ता सफल 'बायोपिक' चलचित्र निर्देशन गरिसकेका छन् ।

अभिनेता मदनकृष्ण श्रेष्ठले आफ्नो जीवनीलाई चलचित्रको पर्दामा ल्याउने तयारी गरिरहेका निर्माण समूहलाई धन्यवाद दिए । 'म आफूले सकेको काम गरिरहेको छु स्वास्थ्यले साथ दिएसम्म शरीरलाई जबर्जस्ती भए पनि काममा लगाइरहनेछु । मेरो जीवनीलाई चलचित्रमा ल्याउन आट गर्नुहुने सम्पूर्ण टोलीलाई धन्यवाद ।

अभिनेता श्रेष्ठले चलचित्रमा आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्ने कलाकार महेश त्रिपाठीको कामको चर्चा गर्दै सुहाउँदो कलाकार छनोट भएको बताए । अभिनेता हरिवंश आचार्यले अभिनेता श्रेष्ठको जीवनी चलचित्रका लागि उपयुक्त भएकाले दर्शकका लागि प्रतिक्षित हुने विश्वास व्यक्त गरे ।

उक्त चलचित्रमा अभिनेता श्रेष्ठसँगै मह सञ्चारसँग जोडिएका किरण केसी, राजाराम पौडेल, गौरीशङ्कर धुजु, नरेन्द्र कंशाकारको पनि सहकार्य रहनेछ । यस्तै, यम थापाको लेखनमा तयार हुने चलचित्रमा अभिनेत्री केकी अधिकारी, यमन श्रेष्ठ, रुपा न्यौपाने, देशभक्त खनालगायत कलाकारको अभिनय रहनेछ ।

विदेशमा कामदारको न्यूनतम तलव ५४ हजार

दमक/ वैदेशिक रोजगारीमा गएका नेपाली कामदारको मासिक औसत आम्दानी ५४ हजार ४०३ रूपैयाँ रहेको सरकारी सर्वेक्षणले देखाएको छ । यस्तो तलब पाउने कामदारले विदेश जान लागेको खर्च उठाउन भने औसत ३.३ महिनाको तलब आवश्यक पर्ने सर्वेक्षणले देखिएको छ ।

राष्ट्रिय तथ्यांक कार्यालयले मंगलबार सार्वजनिक गरेको आप्रवासी भर्ना लागत सर्वेक्षण-२०२३ अनुसार मलेसिया गएका कामदारको पहिलो औसत मासिक आम्दानी ५७ हजार ६९६ रूपैयाँ देखिएको छ । यो सर्वेक्षण कार्यालयले अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (आईएलओ) को सहयोगमा गरेको हो । विदेश गएर नेपाल फर्केका कामदारसँग गरिएको कुराकानीका आधारमा सर्वेक्षण तयार गरिएको हो । यस्तो सर्वेक्षण पहिलो पटक गरिएको हो ।

कार्यालयका अनुसार मलेसियाको पहिलो तलब सबैभन्दा बढी देखिएको छ । मलेसियापछि कतार र संयुक्त अरब इमिरेट्समा नेपाली कामदारले करिब ५५ हजार रूपैयाँ तलब पाउँछन् । भारतमा भने औसत २६ हजार ८३ रूपैयाँमात्र रहेको देखिएको छ ।

यसैगरी कामदारहरुमा पनि महिला र पुरुषको तलबमा भिन्नता देखिएको छ । पुरुष कामदारको औसत मासिक आम्दानी ६४ हजार ७२१ रूपैयाँ छ भने महिलाको ४८ हजार ६४७ रूपैयाँ छ ।

अर्कोतर्फ उच्च सीपयुक्त पेशामा काम गर्ने नेपालीहरूको औसत आम्दानी ६९ हजार ८९१ रूपैयाँ रहेको छ । यस्तै, सेवा क्षेत्रमा काम गर्ने नेपाली कामदारको औसत आम्दानी ६५ हजार ३४५ रूपैयाँ छ भने कृषिमा काम गर्नेहरूले ३४ हजार ५२८ रूपैयाँ पाउने देखिएको छ ।

सर्वेक्षणमा ३४.७ प्रतिशत कामदारले कुनै भर्ना लागत नतिरी विदेशमा काम गर्न गएको जानकारी दिएका छन् । सरकारले केही वर्षदेखि केही मुलुकहरूमा जाने कामदारका लागि 'फ्रि भिषा फ्रि टिकट' को नियम लागु गरेको छ । अहिलेसम्म यो नियमको पूर्ण रूपमा लागु हुन सकेको छैन ।

सर्वेक्षणअनुसार नेपालबाट विदेश काम गर्न जाने महिलाको ५४.२ प्रतिशतले शून्य लागतमा विदेश गएको बताएका छन् भने पुरूषमा यो ३३.२ प्रतिशत छ । विदेश जान महिलाले औसत खर्च २ लाख १९ हजार ३६२ रूपैयाँ तिरेका छन् भने पुरूषले औसत १ लाख ७६ हजार ६८६ रूपैयाँ खर्च गरेका छन् । पुरूषलाई जान लागेको खर्च उठाउन ३.३ महिना र महिलालाई लागत उठाउन औसत ४.५ महिनाको तलब आवश्यक पर्ने देखिएको छ ।

क्षेत्रगत रूपमा हेर्दा सेवा क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकहरूमा शून्य लागतको अनुपात सबैभन्दा उच्च (३७.२ प्रतिशत) रहेको छ भने उद्योगमा ३२.८ प्रतिशत र कृषिमा २९.५ प्रतिशत रहेको छ । आप्रवासी श्रमिकहरूको मासिक आम्दानी उच्च सीपयुक्त पेसामा सबैभन्दा बढी औसतमा ६९ हजार ८९१ रुपैयाँ रहेको देखिएकाले यसले सीप र आम्दानीबिचको सम्बन्धलाई पुष्टि गरेको छ ।

अर्कोतिर नेपालमा दर्ता नभएका एजेन्टमार्फत विदेश जाने कामदारको लागत यो भन्दा धेरै देखिएको छ । यस्ता कामदारले औसत ४.८ महिनाको आम्दानी बराबर विदेश जान खर्च गर्नुपरेको छ । परिवार वा साथीभाइको सहयोगमा विदेश जानेको लागत सबैभन्दा कम रहेको सर्वेक्षणले देखाएको छ ।

सर्वेक्षणबाट प्राप्त नतिजाले सरकारलाई भविष्यमा श्रम आप्रवासी भर्ना लागतमा हुने खर्चको वैदिशक श्रमसम्बन्धी नीति तथा योजना तर्जुमा गर्न ,अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्न र योजनाविद् तथा नीति निर्माताहरूलाई सहयोगी हुने देखिएको छ ।

दैनिक राशिफल

आज मिति २०८३ साल असार २५ गते बिहीबार
9 July, 2026
तिथि: नवमी

ज्यो. लक्ष्मी प्र. ढकाल
ठेगान : क्याम्पस मोड, सगरमाथा आयल निगम, उत्तर
सम्पर्कका लागि: ९८६७३१०८८२/९८१७००५१६५

मेष (चु चे लो ला लि लँ ले लो अ): अध्ययनमा सफलता । धन लाभ, मन खुशी ।

वृष (इ उ ए ओ वा वि वु वे वो): शत्रु पत्र सक्रिय रहने । धेरै सावधानी अपनाउनु होला ।

मिथुन (का कि कु घ ङ छ के को हा): मन खुशी । गरेका कामहरुमा सफलता ।

कर्कट (हि, हु, हे, हो, डा, डि, डु, डे, डो): ब्यापार व्यवसायमा लाभ । धन सम्पत्ति जोडिने ।

सिंह (मा मि मु मे मो टा टि टु टे): वैदेशिक रोजगारीमा असफलता । स्वास्थ्यमा भने सुधार ।

कन्या (टो प पी पँ ष ण ठ पे पो): लेनदेन गर्दा सावधानी अपनाउनु पर्ने । विश्वासघात होला ।

तुला (रा, रि, रु, रे, रो, ता, ति, तु, ते): आर्थिक पक्ष कमजोर । मनमा अनेकौ कुरा खेल्ने

वृश्चिक (तो ना नि नँ ने नो या यि यु): नयाँ ठाउँको भ्रमण योग । मिष्ठान्न भोजन प्राप्ती ।

धनु (य यो भा भी भ धा फा ढ भे): धर्मकर्ममा मन जाने । मनमा उत्साह बढेर आउने ।

मकर (भो जा जी खि खू खे खो गा गी): पठन पाठनमा सुधारको खाँचो परिश्रम धेरै नै गर्नुपर्ला ।

कुम्भ (गँ गे गो सा सी सँ से सो द): मनमा खटपटि । स्वास्थ्यमा केही सुधार ।

मीन (दि दु थ झ ञ दे दो चा ची): मित्रहरुबाट सहयोग । आफन्तजनसँग भेटघाट ।

प्रधानमन्त्रीको पहिलो निजीक्षेत्रसँग छलफल

अर्थतन्त्रको ड्राइभिङ सिट'मा निजी क्षेत्र राख्ने प्रतिबद्धता

दमक/ प्रधानमन्त्री वालेन्द्र (बालेन) शाहले पदभार सम्हालेपछि पहिलो पटक निजी क्षेत्रका प्रमुख छाता संगठनका उद्योगी-व्यवसायीसँग औपचारिक छलफल गर्दै अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउन सरकार र निजी क्षेत्रबीच नियमित संवाद तथा सहकार्यलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता जनाएका छन् । पछिल्ला सरकारी कदमप्रति निजी क्षेत्रबाट असन्तुष्टि बढिरहेका बेला भएको भेटमा प्रधानमन्त्रीले निजी क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रको "ड्राइभिङ सिट" मा राखेर अघि बढ्ने र लगानीमैत्री वातावरण निर्माण गर्न नीतिगत तथा प्रक्रियागत अवरोध हटाइने बताएका हुन् ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारमा भएको करिब डेढ घण्टाको छलफलमा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल चेम्बर अफ कमर्स, नेपाल उद्योग परिसंघलगायतका संस्थाका अध्यक्ष तथा पदाधिकारी सहभागी थिए । प्रधानमन्त्री नियुक्त भएको करिब चार महिनापछि निजी क्षेत्रसँग भएको यो पहिलो औपचारिक संवादलाई व्यवसायीहरूले सकारात्मक सुरुआतका रूपमा लिएका छन् ।

छलफलमा अर्थतन्त्रको सुस्तता, उद्योग-व्यवसायमा देखिएका चुनौती, लगानी विस्तार, राजस्व नीति, शेयर बजार, एमआरपी, नीतिगत स्थिरता, सेवा प्रवाहको सरलीकरण, उद्योगका लागि जग्गा हदबन्दी, सीमा नाकाबाट हुने अनधिकृत व्यापार नियन्त्रण तथा सार्वजनिक-निजी साझेदारीका विषयमा विस्तृत छलफल भएको थियो ।

नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष कमलेश अग्रवालले प्रधानमन्त्रीले निजी क्षेत्रका सबै सुझाव गम्भीरतापूर्वक सुनेको र सरकार तथा निजी क्षेत्रबीच नियमित संवादलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता जनाएको बताए । उनका अनुसार छलफल वर्तमान आर्थिक शिथिलताको अन्त्य, निजी क्षेत्रको खस्किएको मनोबल उकास्ने उपाय तथा लगानीमैत्री वातावरण निर्माणमा केन्द्रित थियो ।

चेम्बरका उपाध्यक्ष दीपक मल्होत्राले उद्योग सञ्चालनका व्यावहारिक समस्या समाधान, जग्गा हदबन्दी, अनधिकृत आयात नियन्त्रण र सार्वजनिक-निजी साझेदारीलाई प्रभावकारी बनाउन सरकारसँग आग्रह गरिएको जानकारी दिए । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका उद्योग समिति सभापति उज्ज्वलकुमार श्रेष्ठले प्रधानमन्त्रीसँगको संवादले निजी क्षेत्रमा नयाँ उत्साह थपेको बताए । प्रधानमन्त्री शाहले विगतका नीतिगत कमजोरीका कारण अर्थतन्त्र अपेक्षाअनुसार अघि बढ्न नसकेको स्वीकार गर्दै आगामी पाँच वर्षमा ७ प्रतिशत आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने लक्ष्यसहित सरकार अघि बढेको बताए । उनले देशमा पर्याप्त सम्भावना हुँदाहुँदै पनि स्रोत-साधनको प्रभावकारी उपयोग हुन नसकेको उल्लेख गर्दै रोजगारी सिर्जना, उत्पादन वृद्धि र लगानी विस्तार सरकारको प्राथमिकतामा रहेको बताए ।

शाहले उद्यमी-व्यवसायीलाई तर्साउने वा अनावश्यक धरपकड गर्ने सरकारको कुनै नीति नरहेको स्पष्ट पार्दै कानुनसम्मत व्यवसायका लागि सरकार सधैं सहयोगी रहने विश्वास दिलाए । उनले निजी क्षेत्रलाई समस्या मात्र नभई समाधानका ठोस प्रस्तावसहित सरकारसमक्ष आउन आग्रह गर्दै आर्थिक विकासका लागि सरकार र निजी क्षेत्रबीचको सहकार्यलाई संस्थागत रूपमा अघि बढाइने बताए ।

धान.....प्रतिशतसम्म अनुदान उपलब्ध गराउँदै आएका छन् । धान रोप्ने मेसिन, कम्बाइन हार्भेस्टर, मिनी टिलर, हाते ट्र्याक्टर, थ्रेसर, स्प्रेयर, सिँचाइ उपकरण, प्लास्टिक टनेल, मल्चिङ प्लास्टिक, दुग्ध प्रशोधन तथा पशुपालनसम्बन्धी प्रविधिमा पालिकाहरूले ठूलो लगानी गरिरहेका छन् ।

मोरङका कृषकलाई सामग्री वितरणः

उत्तरी मोरङको केराबारी गाउँपालिकाले वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवालाई स्वदेशमै उद्यमशील बनाउन माग तथा मूल्यांकनका आधारमा ७५ प्रतिशत अनुदानमा कृषि, लघुउद्यम तथा पशुपालनसम्बन्धी विभिन्न सामग्री वितरण गरेको छ । गाउँपालिकाले १४ थान च्यापकटर, तीन थान हाते ट्र्याक्टर, १५ थान साधारण टनेल, ३० थान यूभी टनेल, २५ थान मल्चिङ प्लास्टिक, १० थान ग्रिन नेट, २० थान इलेक्ट्रिक स्प्रेयर, एक थान कम्बाइन मिल, दुई थान तौल मापक यन्त्र, एक थान इलेक्ट्रिक मेज सिलर र एक थान सिङ्गल मिल्किङ मेसिन वितरण गरेको हो ।

यस्तो कार्यक्रम केराबारीमा मात्र सीमित छैन । झापा, मोरङ र सुनसरीका अधिकांश पालिकाले कृषिलाई व्यावसायिक बनाउने, उत्पादन बढाउने, आयात प्रतिस्थापन गर्ने र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवालाई कृषि उद्यममा जोड्ने लक्ष्यसहित हरेक वर्ष कृषि अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएका छन् । कतिपय पालिकाले कृषक समूह र सहकारीमार्फत सामूहिक रूपमा मेसिन प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाएका छन् भने कतिपयले व्यक्तिगत कृषकलाई समेत उपकरण उपलब्ध गराइरहेका छन् । स्थानीय सरकारको यस्तो लगानीले किसानमा आधुनिक खेतीप्रति आकर्षण बढाएको देखिन्छ । पहिले महँगो भएकाले किन्न नसकिने उपकरण अहिले अनुदानका कारण सहज रूपमा उपलब्ध हुन थालेका छन् । यसले खेतीलाई श्रममा आधारित प्रणालीबाट प्रविधिमा आधारित प्रणालीतर्फ रूपान्तरण गर्न मद्दत पुगेको कृषि शाखाका अधिकारीहरु बताउँछन् ।

पालिकाले सामग्री दिन्छ, अनुगमन गर्दैनः

कृषि यान्त्रीकरणसँगै अर्को चुनौती पनि देखिएको छ । स्थानीय तहहरूले हरेक वर्ष करोडौं रूपैयाँ बराबरको कृषि उपकरण वितरण गरिरहेका भए पनि ती उपकरणको प्रयोग प्रभावकारी रूपमा भइरहेको छ वा छैन भन्ने विषयमा पर्याप्त अनुगमन हुन सकेको छैन । केही पालिकामा अनुदानमा प्राप्त उपकरण कृषकले आफैं प्रयोग नगरी अरूलाई भाडामा दिने, बिक्री गर्ने वा प्रयोग नै नगरी थन्क्याएर राख्ने गरेको गुनासो आउने गरेको छ । कतिपय अवस्थामा अनुदानका नाममा लिएको उपकरण वास्तविक कृषकसम्म नपुग्ने र उद्देश्यविपरीत प्रयोग हुने गरेको जनप्रतिनिधिहरु स्वयं स्वीकार्छन् ।

कृषि विज्ञहरूका अनुसार राज्यको ठूलो लगानीलाई परिणाममुखी बनाउन अनुदान वितरणभन्दा बढी त्यसको अनुगमन आवश्यक छ । पालिकाहरूले वितरण गरेका उपकरण कहाँ छन्, कसले प्रयोग गरिरहेको छ, उत्पादनमा कस्तो प्रभाव परेको छ भन्ने विषयको नियमित अभिलेख राख्नुपर्ने उनीहरूको सुझाव छ । अनुदानको दुरूपयोग गर्ने कृषकलाई आगामी कार्यक्रमबाट वञ्चित गर्ने, आवश्यक परे कानुनी कारबाही गर्ने तथा वास्तविक किसानलाई प्राथमिकता दिने नीति लागू गर्न सके मात्र राज्यको लगानीको प्रतिफल सुनिश्चित हुने उनीहरूको भनाइ छ ।

प्राधिकरणका कर्मचारीको मृत्यु

उदयपुर/ उदयपुरको बेलका नगरपालिकामा विद्युतको पोलमा काम गर्ने क्रममा करेन्ट लागेर नेपाल विद्युत प्राधिकरणका एक कर्मचारीको मृत्यु भएको छ ।

बुधबार बिहान करिब १०:३० बजे बेलका नगरपालिका-९ रामपुर नगर अस्पताल नजिक विद्युतको पोलमा चढेर मिटर बक्सको तार जोड्ने क्रममा नेपाल विद्युत प्राधिकरण रामपुर वितरण केन्द्रमा कार्यरत ४० वर्षीय मिलन राईलाई करेन्ट लागेको प्रहरीले जनाएको छ ।

करेन्ट लागेपछि करिब चार मिटर माथिबाट खसेर गम्भीर घाइते भएका राईलाई तत्काल रामपुर नगर अस्पताल पुऱ्याइएको थियो। प्राथमिक उपचारपछि थप उपचारका लागि विराटनगरस्थित नोबेल अस्पताल रेफर गरिएकोमा दिउँसो १२:०५ बजे उपचारकै क्रममा चिकित्सकले मृत घोषणा गरेका हुन् । कार्यालय रामपुरठोक्साबाट खटिएको प्रहरी टोलीले थप अनुसन्धान गरिरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

इबोला प्रकोप तीव्र, ५८० जनाको मृत्यु

एजेन्सी/ लोकतान्त्रिक गणतन्त्र (डीआरसी) कङ्गोमा इबोला प्रकोप अझै तीव्र बन्दै गएको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्ल्यूएचओ) का अनुसार हालसम्म १,७०८ जनामा इबोला सङ्क्रमण पुष्टि भएको छ भने ५८० जनाको मृत्यु भइसकेको छ ।

सङ्क्रमण निरन्तर फैलिरहेको, मृत्यु संख्या बढिरहेको तथा नयाँ स्वास्थ्य क्षेत्रमा समेत संक्रमण देखिन थालेको उल्लेख गरिएको छ । यसले प्रकोप नियन्त्रणमा चुनौती थपिएको डब्ल्यूएचओले जनाएको छ ।

सार्वजनिक प्रतिवेदनअनुसार अनुसन्धान गरिएका ४३० सङ्क्रमित मृत्युहरूमध्ये ३९७ जनाको मृत्यु स्वास्थ्य संस्थामा भर्ना हुनु अघि नै भएको थियो । पुष्टि भएका संक्रमितमध्ये केवल ३२.४ प्रतिशत मात्र सम्पर्क पहिचान (कन्ट्याक्ट ट्रेसिङ) मार्फत फेला परेका छन्, जसले निगरानी बाहिर पनि संक्रमण फैलिरहेको देखाएको छ ।

अमेरिकी राष्ट्रपतिले भारत भ्रमण गर्ने

एजेन्सी/ अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पले फ्रान्समा आयोजित जी-७ शिखर सम्मेलनका क्रममा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीसँगको भेटवार्तामा निकट भविष्यमै भारत भ्रमण गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छन् । दुई देशबीचको सम्बन्धमा केही समययता चिसोपन देखिइरहेका बेला भएको यस भेटवार्ता र भ्रमणको प्रतिबद्धतालाई आपसी सम्बन्ध सुधारको बलियो सङ्केतका रूपमा हेरिएको छ ।

पत्रकारहरूसँग कुरा गर्दै राष्ट्रपति ट्रम्पले भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीलाई एक 'कडा वार्ताकार' को संज्ञा दिँदै अमेरिका र भारत चाँडै नै एउटा ठूलो व्यापारिक सम्झौताको नजिक पुगेको समेत खुलासा गरे । केही महिनादेखि नै ट्रम्पको भारत भ्रमणको चर्चा भइरहेको र यो भ्रमण जापान तथा अस्ट्रेलिया सम्मिलित 'क्वाड' बैठकको हिस्सा हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । रक्षा मामिलामा भारतलाई बलियो साथ दिने संकेत गर्दै ट्रम्पले यदि कसैले मोदीमाथि आक्रमण गरे अमेरिका सहयोगका लागि तत्पर रहने स्पष्ट पारे ।

वडाध्यक्ष प्रहरीको नियन्त्रणमा

फिदीम/ पाँचथरको फाल्गुनन्द गाउँपालिका ७ का वडाध्यक्ष देउकुमार आङदेम्बे पक्राउ परेका छन् । उनलाई २ वर्षअघि मृत्यु भएका स्थानीय टथेनहाङ आङदेम्बेको मृत्यु प्रकरणमा छानबिनका लागि नियन्त्रणमा लिएको पाँचथर प्रहरीले जनाएको छ । टथेनहाङको २०८१ असार १३ गते राति वडाध्यक्ष आङदेम्बेकै घरमा सुतिरहेको अवस्थामा निधन भएको थियो ।

वडाध्यक्षकै घरमा बस्दै आएका टथेनहाङको मृत्यु प्रकरणमा घटनालगत्तै प्रहरी निरीक्षक बिनालाल साह नेतृत्वका प्रहरीले एक महिनासम्म अनुसन्धान गरे पनि हत्या भएको नठहर्ने भन्दै पक्राउ गरेको थिएन ।

यसैबिच मृतककी आमा लालकुमारी चेम्जोङले बयानका क्रममा वडाध्यक्षमाथि शंका लागेको बताएपछि जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा हाजिर हुन बोलाएर नियन्त्रणमा लिइएको हो ।

उनका अनुसार वाडध्यक्ष आङदेम्बेमाथि कर्तव्य ज्यानसम्बन्धी कसुरमा अनुसन्धान गर्न मंगलबार नै पाँचथर जिल्ला अदालतबाट ७ दिनको म्याद थप गरिएको पाँचथरका प्रहरी प्रमुख (प्रनाउ) अनिषकुमार कर्णले जानकारी दिए ।

एडीबीले.....आर्थिक सहयोग तथा आपूर्ति व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम (सबप्रोगाम- २) का लागि सो ऋण परिचालन गर्न लागिएको हो । स्थानीय तहका खानेपानी र ढल व्यवस्थापनको एकीकृत पूर्वाधार निर्माणमा यो रकम परिचालनको लक्ष्य छ । साथै भन्सार कार्यप्रक्रिया र लजिस्टिक सेवा आधुनिकीकरणमा दोस्रो ऋण सम्झौतावापतको रकम खर्च गरिनेछ ।

कार्यक्रममा अर्थमन्त्री डा. वाग्लेले नेपालको विकासमा एडीबीबाट प्राप्त सहायताको उच्च मूल्यांकन गर्दै आगामी दिनमा यो साझेदारी अझ सुदृढ हुने विश्वास व्यक्त गरे । एडीबीका अध्यक्ष कान्दाले नेपालसँगको ६ दशक लामो सहकार्यलाई निरन्तर र थप प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे ।

कोशीका..... *र सोलुखुम्बुसहित उच्च पहाडी जिल्लामा औसत २३.८३ प्रतिशत रोपाइँ भएको छ ।*

धान उत्पादनका दृष्टिले महत्वपूर्ण झापा, मोरङ र सुनसरीमा पनि पछिल्लो १० दिनमा रोपाइँले गति लिएको छ । असार १३ गतेसम्म करिब ८ प्रतिशत क्षेत्रमा मात्र रोपाइँ भएको तराईमा अहिले ३७.१७ प्रतिशत पुगेको छ । तराईका तीन जिल्लाको कुल १ लाख ९३ हजार २८५ हेक्टर खेतीयोग्य जमिनमध्ये ५४ हजार ४४० हेक्टरमा रोपाइँ सकिएको छ । झापामा २७ प्रतिशत रोपाइँ सकिएको जनाइएको छ ।

राष्ट्रिय तथ्यांकअनुसार देशभर १३ लाख ७० हजार ६२ हेक्टर धान खेतीयोग्य जमिनमध्ये ४ लाख ४३ हजार ५९५ हेक्टरमा मात्र रोपाइँ सम्पन्न भएको छ । प्रदेशगत रूपमा सुदूरपश्चिम ५७.९ प्रतिशतसहित अग्रस्थानमा छ भने मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा कम १५.६ प्रतिशत रोपाइँ भएको छ । गत वर्ष असार २२ सम्म देशभर ४५ प्रतिशत रोपाइँ भइसकेको थियो । नियमित वर्षा जारी रहेकाले असार मसान्तसम्म कोशीसहित देशभर रोपाइँको गति थप बढ्ने कृषि अधिकारीहरूको अनुमान छ ।

सरकारका...गेटा अस्पताललाई सहिद दशरथ चन्द स्वास्थ्य विज्ञान विश्वविद्यालयको शिक्षण अस्पतालका रूपमा सञ्चालन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । सरकारका अनुसार यस निर्णयले सुदूरपश्चिम प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवा र चिकित्सा शिक्षाको पहुँच विस्तार गर्न सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

शिक्षा क्षेत्रको नियमन र व्यवस्थापनलाई थप व्यवस्थित बनाउन मन्त्रिपरिषद्ले विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम (सञ्चालन र नियमन) नियमावली, २०८३ तथा शैक्षिक परामर्श, भाषा शिक्षण तथा तयारी कक्षा (सञ्चालन र व्यवस्थापन) नियमावली, २०८३ स्वीकृत गरेको छ । यी नियमावलीमार्फत विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्था, शैक्षिक परामर्श सेवा, भाषा शिक्षण तथा तयारी कक्षाको सञ्चालन र नियमनलाई कानुनी आधार प्रदान गर्ने सरकारको अपेक्षा छ ।

त्यसैगरी, बैठकले कारागार नियमावली, २०८३ स्वीकृत गर्दै कारागार व्यवस्थापनलाई समयानुकूल र व्यवस्थित बनाउने निर्णय गरेको छ ।

सुशासन र मानव अधिकार प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा सरकारले मानव अधिकारसम्बन्धी छैटौं राष्ट्रिय कार्ययोजना (२०८३/८४-२०८७/८८) स्वीकृत गरेको छ । साथै, भ्रष्टाचार नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन भ्रष्टाचारविरूद्धको दोस्रो राष्ट्रिय रणनीतिक योजना (२०८२/८३-२०८७/८८) पनि स्वीकृत गरिएको छ ।

सरकारका प्रवक्ता पोखरेलका अनुसार बैठकका निर्णयहरु प्रशासनिक सुधार, शिक्षा क्षेत्रको नियमन, स्वास्थ्य सेवा विस्तार, सुशासन प्रवर्द्धन तथा मानव अधिकार संरक्षणलाई थप प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले गरिएको हो ।

नक्कली नागरिकता प्रकरणः फोटो स्टुडियो सञ्चालकसहित दुई पक्राउ

विराटनगर । विराटनगरमा फोटो स्टुडियोलाई आधार बनाएर नक्कली नागरिकता तयार गरी सर्वसाधारणलाई ठगी गर्ने संगठित गिरोहको पर्दाफास भएको छ । मोरङ प्रहरीले यस प्रकरणमा दुई जनालाई पक्राउ गरेको छ भने उनीहरूको साथबाट १० थान नक्कली नेपाली नागरिकता, सरकारी फाराम, नक्कली सिफारिस पत्र तथा नागरिकता छाप्न प्रयोग भएका उपकरण बरामद गरेको छ ।

घटना राष्ट्रिय परिचयपत्र बनाउन जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङ पुगेकी विराटनगरकी ३० वर्षीया मनिषा कामतले पेश गरेको नागरिकता नक्कली रहेको पुष्टि भएपछि बाहिर आएको हो। प्रमुख जिल्ला अधिकारी युवराज कटेलको निर्देशनमा प्रहरीले अनुसन्धान अघि बढाएको थियो ।

अनुसन्धानका क्रममा विराटनगर-११ का ६५ वर्षीय अशोककुमार श्रेष्ठ पक्राउ परेका छन्। प्रहरीका अनुसार उनले मनिषासँग नागरिकता बनाइदिने भन्दै एक लाख ३० हजार रुपैयाँ लिएर तीन दिनमै नक्कली नागरिकता तयार गरिदिएका थिए। मनिषाले आफूलाई वास्तविक नागरिकता प्राप्त भएको विश्वास गरेकी थिइन्।

प्रहरी अनुसन्धानले विराटनगर-५ महेन्द्रचोकस्थित 'न्यू डोली फोटो सर्भिसेज' सञ्चालन गर्ने ३८ वर्षीय धनदेव राजवंशीको पनि संलग्नता देखाएको छ प्रहरीले राजवंशीले श्रेष्ठले उपलब्ध गराएको विवरणका आधारमा १०-११ वटा नक्कली नागरिकता प्रिन्ट गरेको स्वीकार गरेको जनाएको छ ।

प्रहरीले स्टुडियोमा छापा मारेर नक्कली नागरिकता छाप्न प्रयोग भएका कम्प्युटर, प्रिन्टरलगायत उपकरण नियन्त्रणमा लिएको छ। बरामद नागरिकतामा नेपाल सरकारको होलोग्राम, जिल्ला प्रशासन कार्यालयको छाप तथा जारी गर्ने अधिकृतको हस्ताक्षरसम्म नक्कल गरिएको भेटिएको प्रहरीले जनाएको छ। ती नागरिकतामा २०६८ देखि २०८२ सम्मका जारी मिति राखिएको छ भने हाल कार्यरत र सरुवा भइसकेका अधिकृतहरूको हस्ताक्षरसमेत प्रयोग गरिएको पाइएको छ। जन्मदर्ता, नागरिकता र राष्ट्रिय परिचयपत्रका सरकारी फाराम तथा वडाका नक्कली सिफारिस पत्रसमेत बरामद भएका छन्।

मोरङका प्रमुख जिल्ला अधिकारी युवराज कटेलले यो योजनाबद्ध संगठित अपराध भएको बताउँदै सरकारी कागजात, होलोग्राम, छाप र हस्ताक्षरको दुरुपयोग गरेर सर्वसाधारणलाई ठगी गर्ने गिरोहमाथि कडा कानुनी कारबाही गरिने बताए। प्रहरीले घटनामा अन्य व्यक्तिको संलग्नता भए नभएको विषयमा थप अनुसन्धान जारी रहेको जनाएको छ ।

कोशी...६४ करोड रूपैयाँ, विशेष अनुदानबाट ५५ करोड रूपैयाँ, रोयल्टी बापत प्राप्त हुने ४१ करोड रूपैयाँ र सोझै भुक्तानीबाट प्राप्त हुने २० करोड रूपैयाँ स्रोतका रूपमा परिचालन गरिनेछ भने बाँकी अपुग ५ अर्ब रूपैयाँ नगद मौज्दातबाट बेहोरिने बजेट वक्तव्यमा उल्लेख छ ।

खर्च बेहोर्ने स्रोततर्फ आन्तरिक राजस्वबाट ५ अर्ब ५० करोड रूपैयाँ, राजस्व बाँडफाँडबाट १२ अर्ब ८७ करोड रूपैयाँ र संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट ९ अर्ब १२ करोड रूपैयाँ संकलन गरिने अनुमान छ ।

बन.....यादवको साथबाट घुसबापत लिएको १२ हजार रुपैयाँसहित स्रोत नखुलेको एक लाख ३३ हजार १२० रुपैयाँ गरी जम्मा एक लाख ४५ हजार १२० रुपैयाँ र एक थान मोबाइल बरामद गरिएको अख्तियारले जनाएको छ ।

पौडेलविरूद्ध फेरि ५ दिन म्याद थप

दमक/ नेकपा एमालेका उपाध्यक्ष विष्णु पौडेलविरूद्ध पुनः ५ दिन म्याद थप भएको छ । विशेष अदालतका न्यायाधीश नारायण प्रसाद पौडेल र विदुर कोइरालाको इजलासले बुधबार फेरि म्याद थपको आदेश दिएको हो ।

पौडेलविरूद्ध चौथो पटक अदालतले म्याद थप भएको हो । सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागले एमाले उपाध्यक्ष पौडेललाई असार ८ गते सुर्खेतबाट पक्राउ गरेर काठमाडौं ल्याएको थियो । उनीविरूद्ध सम्पत्ति शुद्धीकरण कसुरमा अनुसन्धान जारी छ ।

यसअघि पौडेलपत्नी दोमाया पौडेलले आफ्ना श्रीमान्लाई गैरकानुनी रूपमा थुनामा राखेको दाबी गर्दै सर्वोच्चमा बन्दी प्रत्यक्षीकरणको रिट दायर गरेकी थिइन् । सो रिट असार १८ गते खारेज भइसकेको छ ।

महानगरले घरमै स्वास्थ्य सेवा दिने

दमक/ ललितपुर महानगरपालिकाका मेयर चिरिबाबु महर्जनले साउन १ गतेदेखि महानगरवासीका लागि घरमै स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने नयाँ कार्यक्रम सुरू हुने घोषणा गरेका छन् । मेयर महर्जनका अनुसार अब घरमा कोही बिरामी परे ११३१ नम्बरमा फोन गरेपछि चिकित्सक, नर्स, आवश्यक औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्रीसहितको एम्बुलेन्स बिरामीको घरमै पुगेर उपचार गर्नेछ । यदि बिरामीको अवस्था घरमै उपचार गर्न सकिने नभएमा चिकित्सकले आवश्यक रिफरल चिठ्ठी तयार गरी सोही एम्बुलेन्समार्फत बिरामीलाई उपयुक्त अस्पतालमा सुरक्षित रूपमा पुऱ्याउने व्यवस्था पनि महानगरपालिकाले गर्ने जनाएको छ ।

प्रधान सम्पादक/प्रकाशकः गञ्जबहादुर दाहाल, **कार्यालयः** दमक-५, झापा, फोनः ०२३-५७०२७२. **प्रबन्धकः** सुवासचन्द्र भट्टराई, **मुद्रणः** ज्योति अफसेट प्रेस, **कार्यकारी सम्पादकः** खगेन्द्र कार्की E-mail:purbasandesh@yahoo.com **ले-आउटः** सुरेन बस्नेत **सल्लाहकार :** पंकज दाहाल